

**PROGRAMACIÓ I SEQÜÈNCIA METODOLÒGICA DEL
TREBALL DELS GRAFISMES I PAS DE LA LLETRA DE
PAL A LA LLETRA LLIIGADA AL CICLE D'INFANTIL**

ÍNDEX

1. Metodologia d'aprenentatge de l'escriptura.....	3
2. Programació de la lletra lligada a P5.....	4
3. Altres informacions.....	7
3.1. Graella de control.....	7
3.2. Tipus d'activitats.....	9
4. Pàgines web d'interès.....	11

1. METODOLOGIA D'APRENTATGE DE L'ESCRITURA

A P3 es començarà a introduir l'aprenentatge de l'escriptura, a partir del propi nom, i després amb paraules que siguin significatives i atractives pels infants.

Es farà amb lletra de pal. La justificació de començar amb lletra de pal és perquè és més fàcil d'executar, més fàcil d'aïllar, permet identificar semblances i diferències, i és amb el que treballarem a la nostra escola. També farem més èmfasi en les vocals.

La lletra lligada requereix una execució gràfica més complexa que la major part dels infants no estan en disposició d'assolir fins als quatre o cinc anys (pot iniciar-se a P4).

A P4 es continuarà l'ensenyament - aprenentatge de l'escriptura amb lletra de pal i al tercer trimestre segons les característiques del grup-classe, es començaran a introduir a l'aula referents doblats amb lletra de pal i lletra lligada per començar a visualitzar-la.

La còpia és un dels exercicis fonamentals a P4 i obliga a portar a terme un treball d'atenció i de concentració elevat. És una tasca que costa molt als alumnes amb dificultats d'aprenentatge i d'autocontrol conductual. La còpia ajuda a memoritzar visualment les lletres i les paraules.

Al tercer trimestre de P4 es començarà a introduir el pas de la lletra de pal a la lligada, treballant els grafismes (pertinents a p4) i reforçant-los en petit-grup, o si és possible en algun moment de desdoblament, o suports, etc. Si el grup ja té ben adquirit el pregrafisme es poden presentar les vocals (i, u, e, i, depenent del grup a i o) i alguna consonant.

A P5 es començarà el curs amb els referents en lletra de pal i lletra lligada. Per introduir totes les lletres, s'introduirà cada setmana una consonant, o vocal segons el pregrafisme que s'estigui treballant.

A tot infantil, es realitzaran dues sessions de grafomotricitat, una fent ús del dossier i l'altra de manera més manipulativa. A més a més, també introduïrem algunes activitats per treballar el traç als racons de treball i als racons d'intercicle.

Montessori ho aplicava amb les lletres confeccionades amb paper de vidre: es pot començar amb les lletres més fàcils d'enllaçar (/v, /u/, /t/, /e/, /l/, /n/, /m/), continuar amb les que es fan amb moviment d'anada i tornada (/c/, /a/, /d/, /g/), seguir amb les que puguen o baixen i es tanquen (/j/, /g/, /q/, /y/), i acabar amb les més difícils (/f/, /v/, /b/, /r/, /o/, /s/, /x/). Les lletres /z/ i /k/ les podem trobar en dues versions; és preferible la més senzilla. És adient ensenyar sense presses una lletra darrere l'altra, organitzant exercicis de traç pautats per ordre de dificultat. Es fa necessari un seguiment individual; per tant, cal tenir present la metodologia d'organització dels alumnes, de l'espai i del temps per poder oferir l'atenció personalitzada.

2. PROGRAMACIÓ DE LA LLETRA LIGADA A P5

1R.TRIMESTRE

A P5, ens trobem amb força alumnes que comprenen el sistema de l'escriptura, és a dir, que han arribat a l'etapa alfabètica. És un bon moment per introduir i practicar grafies amb lletra lligada, perquè l'alumne ja està madurativament preparat per assumir l'aprenentatge dels al·lògrafs amb els girs dextrogirs (en el mateix sentit que les agulles del rellotge) i levogirs (en el sentit contrari).

Com ho farem?

A P5 es començarà el curs amb els referents en lletra de pal i lletra lligada. Per introduir totes les lletres, s'introduirà cada setmana una lletra seguint la pauta que tenim establerta al nostre llibre de grafisme. Si alguns/es mestres consideren que hi ha algun pregrafisme amb més dificultat, poden alterar l'ordre dels fulls de treball.

Els grafismes del llibre es faran amb llapis i es ressequiran amb llapis de colors/retoladors.

S'aprofiten els racons de treball que es preparen de lecto-escriptura per anar treballant els grafismes i relacions d'imatges amb paraules on surtin en pal i lligada.

Els referents de les lletres a l'aula ajuden que es pugui veure la lletra de pal juntament amb la lletra lligada; d'aquesta manera l'alumne pot consultar-ho en qualsevol moment i s'afavoreix la seva autonomia. Així doncs, les rutines i els rètols de l'aula es presenten en lletra de pal i lligada perquè els/les alumnes es vagin familiaritzant amb la lletra lligada.

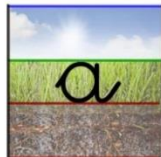
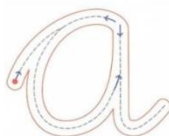
Les lletres apareixen segons la direccionalitat, tenint en compte l'ordre del llibre de grafisme que treballem a la classe.

- i, u, t.
- n, m, r.
- l, h, p.
- c, s, x.
- a, d, q.
- b, o, v, w.
- j, y, g, z.
- e, f, k.

Al començament, presentarem 1 o 2 lletres per setmana però a mesura que agafin confiança podem augmentar el nombre, segons veiem el grup.

També tindrem uns cartronets de les lletres lligades plastificats que els anirem posant a l'aula, cada vegada que les anem presentant, per tal que els infants puguin anar quant tinguin moments lliures a resseguir les lletres amb el dit, o retolador, etc.

2N.TRIMESTRE

Al segon trimestre de P5, continuarem treballant els grafismes del llibre i realitzant diferents sessions manipulatives per tal d'anar reforçant els diferents traços i la direccionalitat.

Quan els infants acaben la feina del llibre de grafisme se'ls hi pot donar un full blanc plastificat on els/les nens/les nenes lliurement treballen les lletres que han sortit aquella setmana amb retolador, i també es van afegint les que s'han treballat setmanes abans (totes les que es van treballant).

També s'aprofiten els racons de treball per confegir paraules amb lletra lligada i, a continuació, copiar-les a les pissarretes. A més es fan jocs per relacionar paraules en lletra lligada amb la seva imatge.

A les rutines també es comença a engrescar als infants a escriure la frase relacionada amb el temps en lletra lligada. A la pissarra, la mestra escriu la data sencera en lligada i un voluntari surt a copiar-la sota. Aquesta data després la copiaran tots els alumnes a la feines.

També es fa la seqüenciació del dia d'avui, ahir i demà, i, per últim, el menú del menjador que cada dia l'escriu un nen/una nena dictat per el/la mestre/aa, també ho poden començar a fer en lligada.

És molt important la direccionalitat!!!

Com els infants ja volen escriure el seu nom i encara no saben com fer les lletres, s'aprofitarà el reforç, (noies de pràctiques, educació especial, SEP, etc) per anar cridant els infants un per un i ensenyar-los la direccionalitat del seu nom. Després també s'aprofitarà el reforç per anar fent les lletres introduïdes de manera individual amb els infants i prendre nota en una graella. D'aquesta manera es portarà un control de les lletres treballades.*

A final de trimestre canviem tots els noms dels nens i nenes que tenim a la classe (bon dia, taules, racons intercicle, emocions, càrrecs...) de lletra de pal a lletra lligada.

A finals d'aquest trimestre, començaran a fer la feina dels deures en lletra lligada. Malgrat que, si hi ha algun alumne que mostri dificultats i la mestra ho creu necessari se li respectarà el seu ritme fins que estigui més preparat a nivell maduratiu.

3R TRIMESTRE

Totes les fitxes del projecte i les dites dels mesos es faran en lligada.

Aquest trimestre acabaran de realitzar les fitxes de lletra lligada del llibre, en les quals resseguiran les lletres pertinents i escriuran paraules que comencin per la lletra o que la tinguin. Aquestes es confegiran entre tots i totes a la pissarra i els infants les copiaran.

Aquest trimestre s'aprofita el reforç per llegir contes amb lletra lligada i escriure paraules a racons de treball en pauta Montessori. (S'introdueix la pauta Montessori).

Quan els nens/les nenes acaben la feina de grafisme poden practicar les lletres treballades a una pauta Montessori plastificada.

Creem un document amb les fotos dels nens/nenes de la classe plastificat perquè puguin practicar a escriure els noms.

Els/les nens/es realitzaran diverses fitxes de paraules i frases amb la pauta

(fitxes creades per la mestra).

http://www.mclibre.org/consultar/primaria/copia2/index.php?language=ca_ES

Aquest trimestre tots els infants escriuen a les fitxes el nom i dos cognoms en lligada i la data sencera en lligada (quan és la primera del matí).

DURANT TOT EL CURS ELS INFANTS FAN LECTURA AMB ELS PADRINS DE LECTURA DE CINQUE o SISÈ CURS DE PRIMÀRIA, I ES RESPECTA EL NIVELL DE CADA ALUMNE EN LECTURA, SI LLEGEIXEN LLETREJANT, SI SABEN LLEGIR EN PAL O SI VOLEN COMENÇAR A LLEGIR CONTES EN LLETRA LLIIGADA.

3. ALTRES INFORMACIONS

3.1. GRAELLA DE CONTROL

	a	b	c	ç	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z	

Valorem:

- Direccionalitat.
- Claredat en l'escriptura.
- Reconeixement.
- Producció.

Indicadors d'Observació			
Faig la lletra de la mateixa mida			
La lletra es pot llegir i s'entén			
Els meus escrits no estan ratllats			
Vigilo de no rebregar ni embrutar el paper			
Recordo com s'ha de fer cada lletra			

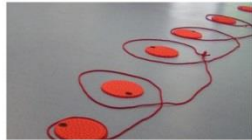
3.2. TIPUS D'ACTIVITATS:

- Estimulació psicomotriu: motricitat global de la mà, exercitació de la pinça d'escriptor, enganxar, doblegar, lligar, fer construccions, retallar, trenar, fer motlles, enfilat, esquinçar, punxar, pintar,...
- Dibuix figuratiu
- Diversió i entreteniment gràfic: Seqüència de treball:

- 1) Deixar que l'infant s'expressi lliurement, sense donar model.
- 2) El mestre observa les produccions lliures. Intervé per fer adonar l'alumne d'un moviment o forma interessant.
- 3) Es demana a l'alumne que torni a reproduir el traç per tal de sistematitzar-lo o regularitzar-lo.

- Traçat de les lletres:
- Exercici gràfic: vivenciar el moviment
- Del moviment al traç: amb tot el cos, amb parts del cos, amb un objecte

Del traç al moviment

- 1) Garantir l'exercitació del traç i l'observació del seu desenvolupament per part de tots els alumnes.
- 2) Execució del traç en diferents suports:
 - Treball a terra o en pla horitzontal.
 - Treball vertical.
 - Fulls de paper gran
 - Fulls de paper més reduïts

Cal fer grafisme de:

- Traç vertical
- Traç horitzontal
- Gir dreta
- Gir esquerra
- Obertures
- Tancaments

Reproducció de traços amb diferents materials: serradures, pintura de dits, sorra. Traçat en suport vertical.

Els/ les mestres ensenyarem als infants la grafia de la següent manera:

- Presentant un model de lletra gran. (Cartrons plastificats de les lletres lligades).
- Marcant el punt d'inici del traç.
- Realitzant la lletra alhora mentre es verbalitzen les direccions, els girs i els moviments.
- La lletra s'escriu d'un sol traç i sense aixecar el llapis.

Convidant els/les nens/es a fer el mateix moviment en l'espai amb el dit.

- S'inicia el traçat en suport vertical.
- Repassant el traç a la pissarra.
- Per grups es fa el grafema a la pissarra, davant del mestre/ la mestra, que intervindrà quan calgui.
- Punxant i retallant les lletres.
- Reproduint les lletres amb plastilina.
- Dibuint la lletra en diferents grandàries, ara ja en suport horitzontal.

TIPUS D'AGRUPAMENTS I ACTIVITATS DE GRAFISME

ACTIVITATS EN GRAN GRUP

Vinculades a les àrees implicades en el desenvolupament del grafisme.

Tots fan la mateixa activitat:

- El llibre de grafomotricitat.
- Circuïts, dibuixar, pintar, modelar...
- Etc.

ACTIVITATS EN PETIT GRUP

Requereix organització d'aula o de cicle (act. intercycles)

- Els alumnes es distribueixen en grups petits per fer: racons, jocs de taula, tallers...
- Fer 4 o 5 grups a l'aula d'una sessió amb activitats manipulatives per treballar un grafisme específic o diferents que es vulguin reforçar.
- Racó fix de grafisme en racó de treball. Tenir present per fer a racons intercycle algunes activitats.
- Material establert a l'aula de grafisme per quan acaben feines.
- Etc.

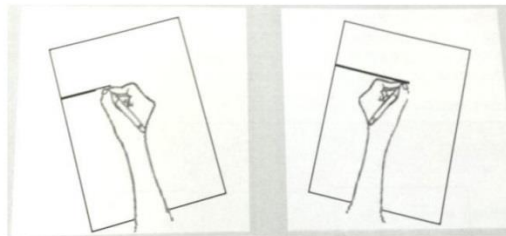
ACTIVITATS INDIVIDUALS

Activitats específiques segons el nivell maduratiu de cada alumne i les seves necessitats.

– Còpia i cal·ligrafia.

- És una activitat que els infants saben fer, genera satisfacció pels resultats obtinguts.
- Permet exercitar el traç de les grafies i les paraules.
- Facilita l'observació i la segmentació de les paraules.
- Ajuda a percebre i aprendre l'organització del text a la pàgina.

- L'alumne copia el model:
 - Model just davant.
 - Model més allunyat.
 - Retirar el model per reproduir-lo de memòria intentant aproximar-se a la grandària normal de la lletra.
- Cal considerar les pautes com una ajuda a la mida i la proporció de les lletres
- Cal iniciar el traç de les lletres en paper blanc.
- És recomanable l'ús de la pauta Montessori, i la de doble línia. Avantatges:
 - Situen els tres tipus de lletres: les que se situen a la part central, les ascendents, les descendents.
 - Situen les majúscules.
- Cal iniciar el treball amb pautes amples.
- Cal utilitzar les pautes en funció de les dificultats de cada alumne.
- Cal atendre la direccionalitat del traç i la inclinació del paper d'acord amb l'orientació de dretans i esquerrans. S'ha de treballar que agafin bé el llapis.

4. ALTRES PÀGINES WEBS D'INTERÈS:

- <https://sites.google.com/a/xtec.cat/els-racons/racons-a-p-4/7-racons-a-p-4>
- <https://www.pinterest.es/pin/514043744951320434/?lp=true>